

Stufe 3 Vorausdenken

Die Seitennummer und den Titel der Aufgabe schreiben wir 3: **Fesselung: A** (oder B, C...).

Die meisten Seiten im Arbeitsheft haben 4 Reihen und 3 Spalten. (4-2) bedeutet dabei: vierte Reihe, zweite Spalte.

3: Fesselung: A

- 1) 1. ♖xb7 ♗c5 2. ♖xd5 (eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 2) 1. ♜e2 ♞a3 2. ♙f2 (2. ♙d2? ♞d3+) (Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 3) 1. ♙xb6 ♞c6 2. ♙c5 ♞xc5 3. dxe5 ♙xe5 (eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 4) 1. ... ♙h6+ 2. ♗b1 e5 (Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 5) 1. ... ♗e3 2. ♗d1 (2. ♗g4? ♗xg4+) (Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 6) 1. ... ♖e7+ 2. ♖e2 ♙xb5 (eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 7) 1. ... 0-0-0 2. 0-0-0 ♙xg5 (eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 8) 1. ... ♙g8 2. ♖e6 (2. ♖d8? ♖a2) (Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 9) 1. ... ♞b8 2. ♞f1 (2. a5? ♗c4) (Fesseln)
- 10) 1. ... bxc6 2. ♖xc6 ♞c7 (Fesseln)
- 11) 1. ... ♗e8 2. f3 gewinnt eine Figur (2. ... ♗d2 3. ♙xg6#) (Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 12) 1. ... ♗d8 2. ♞xb7+ ♗xb7 3. ♞e8# (eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)

4: Fesselung: B

- 1) 1. ... ♙c5 2. 0-0 ♙xf5
- 2) 1. h3 ♖g3 2. ♖c7 ♙xe4 (droht matt auf g2 also 3. ♖xe7 geht nicht)
- 3) 1. ... ♗h4 2. ♙d1? (2. ♗h1!) 2. ... ♖xg2+ 3. ♞xg2 ♞f1#
- 4) 1. h3 ♞h4 2. g3 ♞xb4
- 5) 1. ♖h5+ ♗f8 2. ♙b5
- 6) 1. ♖d3 ♞xd5 2. ♖xd5 ♖xd5
- 7) 1. ♞fe1 ♗c5 2. ♖xd5
- 8) 1. ... ♗xd5 2. ♙f3 (2. ♙c4? ♗f4)
- 9) 1. ... exf4 2. gxf4 ♞h5! (2. ... ♞g3+? 3. ♙b3)
- 10) 1. ♞a6+ ♗b2 2. ♞a7
- 11) 1. ♙b5+ ♙c6 2. ♗d5
- 12) 1. ... ♗xd5 2. ♙f3 (2. ♙c4? ♞e7)

5: Verteidigung gegen Fesselung: A

- 1) 1. ♖xe4 f6 2. ♖d5+ (2. ♖h4? ♗g6)
- 2) 1. ♗c4 ♖d7 (1. ... ♗f3+ 2. ♖xf3)
- 3) 1. ♙d6 ♗d5 2. ♙e5
- 4) 1. ♞c1 b5 2. axb6 ♗xb6
- 5) 1. ♙h2 ♞e7+ 2. ♗f2 ♗d5
- 6) 1. ... ♗g7 2. ♖xc4 ♖xd7
- 7) 1. ... ♖e6 2. ♞e1 ♗e5
- 8) 1. ... ♙xh4 2. ♞g2 ♙g5+
- 9) 1. ♖g8 ♖d1+ 2. ♗xe6 ♖b3+
- 10) 1. ♞xc3 ♗a4 2. ♞e3
- 11) 1. ♞f1 e5 2. ♗e6 ♙xd2 ♞f8#
- 12) 1. ♞xf6 ♞d2 2. ♞f8+

6: Verteidigung gegen Fesselung: B

- 1) 1. ♙c2 f5 2. ♖g3
- 2) 1. ♞b1 a3 2. ♖d4 (2. ♖b3? ♖xb3 3. axb3 axb2)
- 3) 1. ♖b2 ♖e5 (1. ... ♖c5? 2. ♞d2) 2. ♞d2 ♞d5

- 4) 1. ... ♗e7 2. ♗xd5 ♕e2
- 5) 1. ... ♗xe4 2. ♖a4 ♖b4
- 6) 1. ♖xe5 ♗e7 2. ♖d5 (2. ♖g7+ ♗xd6)
- 7) 1. ♗c3 e4 2. ♖xe4 (2. ♗xe4 ♖c6) 2. ... ♕xc3
- 8) 1. ♗c4 ♖c5+ 2. ♗f1 ♖xc4+
- 9) 1. ♖h7 ♖g7 2. ♖xg7 ♖h6+
- 10) 1. ♖c2 ♗a4 2. ♖b1 (mit Mattdrohung)
- 11) 1. ♖d2 (1. ♖d6 ♕e2) 1. ... ♕b5 2. ♗h2
- 12) 1. ♖xc6 ♖c8 2. ♕e2

7: Angriff auf eine gefesselte Figur: A

- 1) 1. ♖d8 ♖xb2 2. ♕d6 (2. ♕h6? ♖b8)
- 2) 1. f4 ♗xc6 2. ♖b6 (2. ♖c3? ♗b7)
- 3) 1. ♖xf4 ♖xb4 2. ♗e3 (2. ♗d6? ♕d5+) 2. ... ♕d5+? (2. ... ♕f1+? 3. ♖xf1) 3. ♗xd5
- 4) 1. ♕d4 ♖c6 2. ♖c1 (1. ♖c3? b4 2. ♖d2 ♕d6)
- 5) 1. ♗f3 ♗f6 2. ♕xc7 ♗e8 (2. ... ♗d5? 3. ♕d6+)
- 6) 1. ♖b5 ♖xh5 2. ♕e4 (2. ♕b3? ♕f3)
- 7) 1. cxb5 cxb5 2. ♕d4 (2. b4? ♕f8)
- 8) 1. ♖xd4 ♖xe5 2. ♖b5 (2. f4? ♖c5)
- 9) 1. g3 ♖h3 2. ♖e1 (2. f4? ♕d4+)

Greife alle Felder an

(4-2)

b5 g2 h7 ♖b7
a3 c7 h1 ♖c1
a5 f7 g2 ♖a2
a7 d1 h4 ♖d4
b2 f7 h3 ♖b3
d6 f7 g1 ♖g6

(4-3)

b7 c4 h6 ♖c6
a7 f8 h1 ♖a8
b1 b7 g8 ♖b3
b5 e7 h3 ♖d7
b3 e7 g1 ♖e3
a3 c2 g6 ♖d3

8: Angriff auf eine gefesselte Figur: B

- 1) 1. ... cxd4 2. cxd4 ♕d3 (2. ... b5? 3. ♕e6+)
- 2) 1. ... g6 2. ♗e4 (2. b4? ♕d6) 2. ... ♕d6 3. ♗xd6
- 3) 1. ... ♗xc4 2. ♖b3 (2. ♖b4? ♗xe3)
- 4) 1. ♕xe8 ♗xe8 2. ♖h5 (2. ♖b5+? ♖d7)
- 5) 1. ... ♗f4 2. ♖e1 (schlecht, besser ist 2. ♕h7+ ♗f8) 2. ... f5 (2. ... d5? 3. ♕h7+) denn 3. ♕d5+ ♗xd5 und der Turm ist gedeckt.
- 6) 1. ♖c2 ♗xc5 2. ♕e3 (2. ♕a3? ♗e4 denn 3. ♖xc8? ♗f2#)
- 7) 1. ♖xe3 dxe3 2. ♕xe3 ♗f5 (2. ... ♗e4? 3. ♕d4)
- 8) 1. ♕f4+ ♗d7 2. ♗e5+ (2. ♗d4? ♕b7) 2. ... fxe5 3. ♕xc6+ und 4. ♖h8+
- 9) 1. ... ♗d6 2. ♖f3 ♖e8 (2. ... f5? 3. ♕d5+)

Blind / Matt in zwei

(4-2)

- 1) 1. ♗a7 ♗c8 2. ♖c8#

- 2) 1. a8 ♖ a6 2. ♖ b7#
- 3) 1. ♖ c7 ♖ a6 2. ♖ b6#
- 4) 1. ♖ e6 ♖ f8 2. ♖ f6#

(4-2)

- 1) 1. ♖ b2 ♖ a4 2. ♖ a3#
- 2) 1. ♖ c7 ♖ a6 2. b8 ♖ #
- 3) 1. b8 ♖ ♖ b6 2. ♖ c7#
- 4) 1. ♖ h4 ♖ f8 2. ♖ d8#

9: Matt / Visualisieren: A

- 1) 1. ♖ h8 ♖ f4 2. ♖ h4#
 1. ♖ h8 f4 2. ♖ c8#
 1. ♖ h8 ♖ f4 2. ♖ d4#
 1. ♖ h8 ♖ h3 2. ♖ xh5#
- 2) 1. ♖ c3 b4 2. ♖ f3#
 1. ♖ c3 ♖ d3 2. ♖ e5#
 1. ♖ c3 ♖ f5 2. ♖ d4#
 1. ♖ c3 ♖ e3 2. ♖ f3#
- 3) 1. ♖ e4 ♖ e6 2. ♖ f7#
 1. ♖ e4 ♖ c6 2. ♖ d6#
 1. ♖ e4 ♖ c4 2. ♖ f7#
 1. ♖ e4 ♖ xe4 2. ♖ f3#
- 4) 1. ♖ d4 ♖ xd4 2. ♖ e5#
 1. ♖ d4 f5 2. ♖ xc4#
 1. ♖ d4 ♖ d5 2. ♖ b4#
 1. ♖ d4 ♖ b5 2. ♖ a7#
- 5) 1. ♖ f4 ♖ xg5 2. ♖ f7#
 1. ♖ f4 ♖ g7 2. ♖ f6#
 1. ♖ f4 ♖ g7 2. ♖ f5#
 1. ♖ f4 ♖ h5 2. ♖ xh6#
- 6) 1. ♖ d5 ♖ xc3 2. ♖ xa5#
 1. ♖ d5 axb4 2. ♖ a8#
 1. ♖ d5 ♖ xb4+ 2. ♖ b3#
 1. ♖ d5 ♖ c5 2. ♖ b3#

Wie oft Matt?

(4-2)

♖ e4 ♖ d2 ♖ g1 3 x ♖ b1# ♖ e1# ♖ g2#
 ♖ g3 ♖ c2 ♖ h1 5 x ♖ c1# ♖ e1# ♖ g2# ♖ h2# ♖ h2#
 ♖ g6 ♖ f7 ♖ h8 4 x ♖ f8# ♖ f8# ♖ g8# ♖ h6#
 ♖ e6 ♖ g3 ♖ h4 2 x ♖ g4# ♖ h3#
 ♖ f5 ♖ g3 ♖ h4 4 x ♖ g4# ♖ g5# ♖ h3# ♖ h3#
 ♖ c1 ♖ b1 ♖ a1 1 x ♖ c3
 ♖ f7 ♖ e4 ♖ h8 2 x ♖ f8# ♖ h7

(4-3)

♖ g3 ♖ c2 ♖ h1 ♖ h2 4 x ♖ b1# ♖ c1# ♖ d1# ♖ xh2#
 ♖ g3 ♖ e2 ♖ h1 ♖ h2 1 x ♖ xh2#
 ♖ f7 ♖ e4 ♖ h6 ♖ g5 1 x ♖ h6#
 ♖ d6 ♖ g7 ♖ e7 ♖ e8 3 x ♖ f8# ♖ g6# ♖ g8#
 ♖ f6 ♖ g2 ♖ h5 ♖ f4 1 x ♖ g5#

♖c1 ♘e4 ♙h8 ♚g8 3 x ♗a1# ♗b2# ♗c3#
 ♗e6 ♜d6 ♜h7 ♚f8 2 x ♗f6# h8♗#

10: Matt / Visualisieren: B

- 1) 1. ♗d4 e5 2. ♗g4#
 1. ♗d4 e6 2. ♜d6#
 1. ♗d4 ♙e6 2. ♗d5#
 1. ♗d4 ♖a5 2. ♜g7#
- 2) 1. ♜c3 f3 2. ♗d5#
 1. ♜c3 ♙f5 2. ♗xd7#
 1. ♜c3 ♙d6 2. ♗b6#
 1. ♜c3 d6 2. ♗c8#
- 3) 1. ♗c1 d2 2. ♗xd2#
 1. ♗c1 e3 2. ♗c4#
 1. ♗c1 ♘b6 2. ♖d7#
 1. ♗c1 ♘b8 2. ♗c5#
- 4) 1. d4 ♘e6 2. ♗c5#
 1. d4 ♘d4 2. c4#
 1. d4 ♙xd4 2. ♗c5#
 1. d4 e3 2. ♗e5#
- 5) 1. ♗e7 ♖g1 2. ♗h7#
 1. ♗e7 ♖h5 2. ♗e1#
 1. ♗e7 ♖g6+ 2. ♙xg6#
 1. ♗e7 ♖g7 2. ♙xg7#
- 6) 1. ♘a5 d2 2. ♗c3#
 1. ♘a5 ♙e3 2. ♗c5#
 1. ♘a5 ♙e5 2. ♘c3#
 1. ♘a5 ♙c4 2. ♗b4#

Verteidigen gegen Matt

(3-2)

- 1) 1. ... ♙a6
- 2) 1. ... ♖b8
- 3) 1. ... ♘xg6
- 4) 1. ... b1♜+

(3-3)

- 1) 1. ... ♗c6+
- 2) 1. ... ♙xh7
- 3) 1. ... ♗b5
- 4) 1. ... ♖h2 (1. ... ♖f2? 2. ♖h8+ ♖f8 3. ♖a8+)

11: Doppelangriff: gefesselte Figuren

- 1) 1. ♖h6 ♜xg4 2. ♖g6+
- 2) 1. ♜xe4 ♖ae8 2. ♜f6+
- 3) 1. ... ♗g6 2. ♜h4 ♗g3
- 4) 1. ... ♖e4 2. ♗g5 (2. h3 ♖f4) 2. ... ♖xg4+
- 5) 1. ... ♜c5 2. ♗h3 ♜f4 3. ♗g4 ♜xe2+
- 6) 1. ♘a2 ♜f5 2. ♗e4 ♘d7 3. ♗xf5
- 7) 1. ♖g1 ♜xh2 2. ♗e5+
- 8) Zeichnung
- 9) Zeichnung
- 10) 1. ♜g4 (1. ♜f5? ♘e4) 1. ... ♗d5 2. ♜f6+

- 11) 1. ♖xg5 ♗xg5 2. f4+ (nach 2. ... gxf3 kommt 3. ♜xh4)
 12) 1. ♖b2 ♖e5 2. ♜xc7+ ♖xc7+ 3. ♖xf6

12: Verteidigen gegen den Doppelangriff: A

- 1) 1. ... ♗g8 2. ♗e5 ♜c2
 2) 1. ♜e1 ♖f5 2. ♗d6 ♜f8 (2. ... ♜c5? 3. ♜e8#)
 3) 1. ♜xc4 ♜d5 2. ♜a4 (droht matt)
 4) 1. ... ♗xb4 2. ♜xb7 ♜b8 (2. ... ♜a1+? 3. ♗g2; ♗b4 hängt und es droht matt auf c8.)
 5) 1. ♗xc4 ♜h4 2. ♜e4
 6) 1. ♜d5 ♜a3 droht 2. ... ♜xf3# und der Läufer ist 'sicher' denn 2. ♜xd1 g5#
 7) 1. ♜xb7 ♗a5 2. ♜b6
 8) 1. dxe5 ♜xe5 2. ♖f4 (die Kreuzfesselung rettet)
 9) 1. ♖c5 ♜b2 2. ♗d2
 10) 1. ... ♗g6 2. e5 ♖xe5 3. fxe5 ♜h4+
 11) 1. ♗5f4 ♖d2 2. ♜c4 (2. ♜f1? g5)
 12) 1. ♗xc4 ♖a4 2. b3 (2. ♜c1? ♖b3) 2. ... ♖xb3 3. ♜b1

13: Verteidigen gegen den Doppelangriff: B

- 1) 1. ♗g1 ♖c4 2. ♗d2 (2. ♗a5? ♖d3)
 2) 1. ... ♗xd5 2. ♜xc5 ♖a6 (3. ♜xd5? ♖b7)
 3) 1. ... ♜xc2 2. ♜d1 ♜c7 (2. ... ♜c8? 3. ♜e1)
 4) 1. ... ♜xc3 2. e5 ♗d5 (sonst 3. ♖h7+)
 5) 1. ... ♗d5 2. ♜xc5 ♖e6 3. ♜f8+ ♖g8
 6) 1. ♖xd5 ♜d3 2. ♖e6 (2. ... ♜xb1? 3. ♖f5+)
 7) 1. ... ♜xd8 2. ♜xd8 ♜a1+ (2. ... ♖b7? 3. ♜xf6) 3. ♗h2 ♖b7 (3. ... ♗g4+? 4. ♗h3)
 8) 1. ♜c4 ♜b6+ 2. ♖e3 (2. ♗h1? ♜xb1)
 9) 1. ... ♖xe6 2. ♜xb7 ♜c8 (2. ... ♗c7? 3. ♜xc7 ♜c8 4. ♜f4)

14: Doppelangriff: A

- 1) 1. ... fxe4 2. dxe4 ♜a6+ (2. ... ♜h3+? 3. ♜g2+)
 2) 1. ♖xd7 ♜xd7 2. ♜e8+ (2. ♜e6+? ♜f7)
 3) 1. ... ♜xb2 2. ♜a3 (2. ♜c3? ♜d2)
 4) 1. ♖b4 ♖xf2 2. ♜f4 (2. ♜d2? ♖g3)
 5) 1. ♖xd7 ♜xd7 2. 0-0 ♜d2 (2. ... ♜c2? 3. ♜f8#)
 6) 1. b5 ♖d7 2. ♗xg5 ♜g1+ (2. ... ♜c5+? 3. ♜c4)

Blindpartien / Doppelangriff

(3-1)	(3-2)	(3-3)
4. ♜a4+	4. ♗d5	
4. ♜e4+	4. ♜xg7	
4. e5	4. ... ♜xe4+	
4. fxe5	4. ♜f3	
4. ♜xe5+	4. d4	4. ♜d5
4. ... g4	4. ... ♜xe4+	4. ... ♜a5+
4. ... ♜a5+	4. ♜a4+	4. ... ♜f6

Blind / Verteidigen gegen den Doppelangriff

- (4-2)
 1) ♖c3
 2) ♜e4
 3) ♗3d4
 4) ♖d4
 5) ♖e4

- 6) ♖f5
- 7) ♙d6

(4-3)

- 1) ♖c7
- 2) ♖a7
- 3) ♖c5
- 4) ♖e4
- 5) ♖g1
- 6) ♖e7
- 7) ♖d5 (und nach 1. ... ♗d7 hat Schwarz 2. ♖d6! = Verteidigen gegen Wegjagen + Material)

15: Doppelangriff: B

- 1) 1. ... ♙g7 2. ♖xg6 ♗f6 (2. ... ♗e4+? 3. ♙c2)
- 2) 1. ♖xd7+ ♗xd7 2. ♖e7 ♗c6 (2. ... ♗d5? 3. ♖e8+)
- 3) 1. ... ♗d6 2. ♖e4 ♗g6 (2. ... ♗d3? 3. ♖e1)
- 4) 1. ... ♖xe4 2. ♗f3 (2. ♗d5? ♖c3+)
- 5) 1. ♙xa4 ♗a7+ (1. ... ♗a5? 2. ♗d1)
- 6) 1. ♙c1 ♗b5 (1. ... ♗d5+? 2. e4)

Blindpartien / Doppelangriff

(3-1)	(3-2)	(3-3)
5. ♗xe5+	5. ... ♗a5+	
5. ♖xf7	5. ... ♗b4+	
5. ♗b3	5. ♗a4+	
5. ♗e4+	5. ... ♗a5+	
5. ♗a4+	5. ... ♗a5+	5. ♖d5
5. ... ♖xc2+	5. ♗d5	5. ♗a4+
5. ... ♗e5+	5. ♗b5+	5. ... ♗d4

16: Drohung und Verteidigung: A

- 1) 1. ... ♖xb5 2. ♙c6 [3. ♖e8# / 3. ♙xb5] 2. ... ♖e5
- 2) 1. ... axb5 2. ♖d6 [3. ♙d5+ / 3. ♖xh6] 2. ... ♖g7
- 3) 1. ♖b7 ♙c6 2. ♖b8 [2. ... ♙xb7 / 2. ... ♖d1#] 2. ♖b8
- 4) 1. h4 ♖c3 [2. ... f5# / 2. ... ♖c3#] 2. h5+ (2. hxg5? fxg5)
- 5) 1. ... ♗a5 2. f5 [3. ♗xc4 / 3. f6] 2. ... ♖e5
- 6) 1. ♙xh6 ♖g4 [2. ... ♖e1# / 2. ... ♖xh6] 2. ♙d2
- 7) 1. ... ♙c8 2. d6 [3. dxc7 / 3. ♙d5+] 2. ... ♖c5
- 8) 1. ♖be1 f3 [2. ... fxe2 / 2. ... ♗h3] 2. ♗e6
- 9) 1. ... ♖f7 2. d6 [3. dxc7 / 3. d7] 2. ... ♙b5+

17: Drohung und Verteidigung: B

- 1) 1. ... ♙xb5 2. ♖d4 [3. ♖xg4 / 3. ♖b4] 2. ... ♙e2
- 2) 1. ... ♙xh4 2. ♗e4 [3. ♗xh4 / 3. ♖e7+] 2. ... ♙g5+
- 3) 1. ... h5 2. ♖exc4 [3. ♙d5 / 3. b4] 2. ... ♖d8 (2. ... ♖fc7 3. b4)
- 4) 1. h3 ♖g4 [2. ... ♖xf2 / 2. ... ♙f4+] 2. ♙c4+
- 5) 1. ♖hh1 ♙f4 [2. ... ♖xe2 / 2. ... ♖e4] 2. ♙d3 (1. ♙f3 ♖c4)
- 6) 1. ... ♖d8 2. ♗g4 [3. ♖h6+ / 3. ♗xg7#] 2. ... ♗d7
- 7) 1. ... ♖f7 2. ♗e4 [3. ♗(♖)xd4 / 3. ♗h7+] 2. ... ♖e6 3. ♗h7+ ♖g7
- 8) Zeichnung
- 9) 1. ♖c1 ♖e4 [2. ... ♖xg3 / 2. ... b5] 2. ♙f4

18: Drohung und Verteidigung: C

- 1) 1. ... ♖c6 2. ♗f4 [3. ♖xe7 / 3. ♗g6+] 2. ... ♖e4
- 2) 1. ... gxf6 2. ♙xf6 [3. ♚xd6 / 3. ♚h1] 2. ... ♙f8
- 3) 1. ... c5 2. ♗f5 [3. ♗xd6 / 3. ♙xf6] 2. ... ♙e5
- 4) 1. ♚fd1 e4 [2. ... exf3 / 2. ... ♙xh2+] 2. ♗d4
- 5) 1. ♚xe8+ ♚xe8 [2. ... ♖h1# / 2. ... ♖h3+ ♚e1#] 2. ♖e4 (2. ... ♖h3+ 3. ♗g1 ♗f8 4. ♚a8; 2. ... ♚xe4 3. ♚a8+)
- 6) 1. ♚xg4 ♚b1 [2. ... ♚xf1+ / 2. ... a1♖] 2. ♚fg1 a1♖ 3. ♚h5#
- 7) 1. ... ♗h8 2. ♖h5 [3. ♖(♗)xd5 / 3. ♖xh7+] 2. ... ♙e6
- 8) 1. ... ♗f8 2. ♗f4 [3. ♖xe7 / 3. ♗g6+] 2. ... ♖e8
- 9) 1. ... ♗f5 2. ♖g5 [3. ♖xd8+ / 3. ♙xf5] 2. ... ♖a5

19: Test / Mix: A

- 1) 1. ♚c1 ♙xa3 2. ♗a4 (2. ♗xd5 ♙xc1 3. ♗xb6 ♚xd3) (Abzugsangriff)
- 2) 1. ♗e4 ♙xe4 2. ♖c8+ (2. ♙xe4 ♙h2+) (Zwischenzug)
- 3) 1. ♚xf7 ♖a8 2. ♖xe6 (Verteidigung ausschalten: Ablenken + Matt)
- 4) 1. e4 ♗xc3 2. ♙xc3 (2. ♗xc3 ♙xd4+; 2. ♚xc3 ♙xd4+ 3. ♗xd4 ♚xc3)
- 5) 1. ... ♚d3 2. ♙xc4 ♚c3 (Fesseln)
- 6) 1. ... ♗f7 2. ♗fg5 ♚e5 (Fangen)
- 7) 1. g4 d5 2. ♖xf5 ♙xf5 3. g4h5 (Zwischenzug: Desperado)
- 8) 1. ... c4 2. dxc4 e4 (Verteidigung ausschalten: Wegjagen + Matt)
- 9) 1. ... ♚fe8 2. ♚xb7 ♚ed8 (2. ... ♚cd8? 3. ♗c2) (Freibauer ausmünzen)
- 10) 1. ... ♙xe5 2. ♚xe5 ♖b4 (Verteidigen gegen Doppelangriff)
- 11) 1. ♚1xd4 ♗c6 2. ♚4d7 (2. ♚8d7 ♗xd4 3. ♚xe7 ♗f5+) (Verteidigen gegen Doppelangriff)
- 12) 1. ♖xe7 ♙f6 (Fangen)

20: Test / Mix: B

- 1) 1. ... c5 2. ♙e5 ♚g5 3. ♙f4 ♚xf4 (Fangen dank der Fesselung)
- 2) 1. ♙xe3 dxe3 2. ♚xe3 ♖d2 (Fesseln)
- 3) 1. ... ♚ac8+ 2. ♗c3 ♖f5 (droht matt)
- 4) 1. ... ♚xd1+ 2. ♖xd1 (2. ♗xd1 ♖d8+) (Doppelangriff verhindern; Wähle den richtigen Schlagzug)
- 5) 1. ♙xe7 ♚xe7 2. ♚xb6 (Fesselung: eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 6) 1. ♗b4 ♚b6 2. ♗a1 ♚xb4 (Fesselung: eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 7) 1. ♗c4 ♚a4 2. ♗e3 ♙xe3
- 8) 1. b7 (nach 1. a7 kommt das Gleiche) 1. ... ♗d2 (1. ... ♗d1) 2. a7 ♚e3+ (verteidigen durch Dauerschach)
- 9) 1. ♗d3 ♗xa3 2. ♗c2 ♗a2 3. c4 a3 4. c5 ♗a1 5. c6 a2 6. c7 a4 7. c8♖ a3 8. ♖c3# (Bauernendspiel: König aus dem Quadrat halten)
- 10) 1. ... ♚xg3 2. fxg3 ♚d2 (Fesseln)
- 11) 1. ♗b5 ♖xc5 2. ♖f1 (2. ♖f4? ♖xc1+ 3. ♙xc1 ♚d1+) (Abzugsangriff und Röntgenangriff)
- 12) 1. ... ♚d8 2. ♙d4 (2. ♙a5 ♖xc1) (Kreuzfesselung)

21: Verteidigen gegen eine Drohung: A

- 1) 1. ... ♙xc3 2. ♚d3 ♗d5 (2. ... ♙a5 3. b4); 2. ... ♚ac8 3. ♚xc3 b5 kost immer einen Bauer.
- 2) 1. ... ♚xb4 2. ♗e5 ♙g4 (sonst 3. ♗d7+ und matt)
- 3) 1. ... ♚xb4 2. ♖c3 ♚e4 (verteidigen gegen 3. ♖c8+ und matt)
- 4) 1. ♚a8+ ♗d8 2. ♚xd8+ ♙e8 (3. ... ♚e8 4. ♚xd7)
- 5) 1. ♖xa4 ♚c4 2. ♚c1 (die Dame hat keine Felder)
- 6) 1. ♖e6 ♙xf2 2. ♖d7+ (2. g4 fxg3+ 3. ♗g2 ♙c5)
- 7) 1. ♙xc6 ♗g4 2. ♙f3 (nu ist sowohl 2. ... ♗e3+ als auch 2. ... ♗h2+ harmlos)
- 8) 1. ♚f1 ♚e1 2. c5 (nun folgt auf 2. ... ♚xf1+ 3. ♙xf1)
- 9) 1. ... ♗d2 2. ♚xd2 ♖h5
- 10) 1. ♚xc3 ♖xb2 2. ♚c8+ ♚xc8 3. ♖xb2

- 11) 1. ♖e6+ ♜b7 2. ♖e3 (deckt c3 und c1)
 12) 1. ♜a8+ ♜h7 2. ♜e8 (Röntgendeckung von e1)

22: Verteidigen gegen eine Drohung: B

- 1) 1. ... ♜e8 2. ♖xd6 ♙b5
 2) Zeichnung
 3) 1. ♙xe5 ♖b7 2. ♜c3
 4) 1. ... ♜xc5 2. ♜cd4 ♙e4
 5) 1. ♜xg7 ♖f6 2. ♙h6
 6) 1. ♖e2 d3 2. ♙xe5+ ♜xe5 3. ♖d2
 7) 1. ♜xc6 ♜d4 2. ♜f6 (2. ♜xb6 ♜e2+)
 8) 1. ... ♖xc5 2. ♙e3 ♖b5
 9) 1. ... ♖xe5 2. ♖d7 ♖e8 (2. ... ♖f6? 3. ♜h7+; 2. ... ♖e7? 3. ♜h7+ ♜g8 4. ♖xe7)
 10) 1. ... f6 2. ♜f3 h6 (verhindert 3. ♖xh7+ und matt auf h3)
 11) 1. b7 ♜xd6 2. b8♜ (2. b8♖? ♜xd7+ 3. ♜xd7 ♙xb8)
 12) 1. ... ♖d7 2. ♖c3 0-0

23: Verteidigen gegen eine Drohung: C

- 1) 1. ... ♙e6 2. ♖b3 d5 (2. ... ♙xc4 3. ♖xc4+ d5 4. ♖xg4)
 2) 1. ♜xe7+ ♜f8 2. ♜c8
 3) 1. ♙xg8 ♖g7 2. ♙h7
 4) 1. ... ♜hf8 2. ♜f1 ♜xf7
 5) 1. ♖d3 ♙e4 2. ♖d6
 6) 1. ... ♜e3 2. ♜f2 f5 3. ♜e1 f4
 7) 1. ... ♜xb3 2. ♜b2 ♜d4 3. ♜xb8 ♜e2+
 8) 1. ... ♜xb2 2. 0-0-0 ♜xa2 3. ♜b1 ♙d5
 9) 1. ♜xe4 c4 2. ♜d6 (2. ♙a2 ♙xe4 3. ♜xe4? ♜h1+)
 10) 1. ... a3 2. ♖xe7 ♖e5+ 3. ♖xe5 fxe5
 11) 1. ♜g5 (2. ♜xf7+ / 2. ♖xh7#) 1. ... ♜g8 2. ♖xh7+ ♜f8
 12) 1. ♜xf2 ♜e4 2. ♜e1

24: Matt / Visualisieren: C

- 1) 1. ♙g4 ♜xg4 2. ♖g6#
 1. ♙g4 g6 2. ♖f4#
 1. ♙g4 ♜f8 2. ♖xg7#
 1. ♙g4 ♜h6 2. ♖h5#
 2) 1. ♖e2 b4 2. ♜f4#
 1. ♖e2 d5 2. ♖c2#
 1. ♖e2 ♜d5 2. ♜b4#
 1. ♖e2 ♜d5 2. ♖e4#
 3) 1. ♙f4 gxh5 2. ♖e3#
 1. ♙f4 ♙xf4 2. ♜d5#
 1. ♙f4 ♜c5 2. ♙e3#
 1. ♙f4 ♜d3 2. ♖e3#
 4) 1. ♖e8 cxd6 2. ♜h5#
 1. ♖e8 c6 2. ♖h5#
 1. ♖e8 c5 2. ♖e4#
 1. ♖e8 cxb6 2. ♖b5#
 5) 1. ♖e5 ♜a7 2. ♜c8#
 1. ♖e5 ♜c7 2. ♖d4#
 1. ♖e5 ♙xc4 2. ♖a5#
 1. ♖e5 ♙b5 2. c5#
 6) 1. ♙h4 ♙g7 2. ♖f7#

1. ♖h4 ♜g6 2. ♜f3#

1. ♖h4 ♜g7 2. ♜h6#

1. ♖h4 ♜h8 2. ♜f7#

25: Matt / Visualisieren: D

- 1) 1. ♖e8 ♜e4 2. ♖c6+ ♜e3 3. ♜f3#
1. ♖e8 ♜d3 2. ♜f3+ ♜e4 3. ♖c6#
1. ♖e8 e4 2. ♖g6 ♜d3 3. ♜f3#
- 2) 1. d4 ♜b5 2. ♖d3+ ♜a5 3. ♜a6#
1. d4 a6 2. ♜xa6+ ♜b5 3. ♖d3#
1. d4 a5 2. ♜e5 fxe5 3. ♖d7#
- 3) 1. d7 g5 2. d8 ♜ ♜f6 3. ♜f8#
1. d7 gxf5 2. d8 ♜+ ♜f8 3. ♖d6#
1. d7 ♜f8 2. d8 ♜+ ♜f7 3. fxg6#; 3. ♜e7#
- 4) 1. ♜e2 ♜xh4 2. ♜c3+ ♜a5 3. ♜b5#
1. ♜e2 e4 2. ♖e1 ♜b5 3. ♜a2#
1. ♜e2 ♜a5 2. ♖d8+ ♜a4 3. ♜c3#
- 5) 1. d4 cxd3 2. ♜d2 f2 3. ♜d1#
1. d4 cxd3 2. ♜d2 ♜g1 3. ♜e1#
1. d4 f2 2. ♜e4 ♜g1 3. ♜g2#
- 6) 1. ♜b7 ♜f7 2. ♜d6+ ♜f6 3. e5#
1. ♜b7 d6 2. ♜d8 d5 3. ♜e6#
1. ♜b7 d5 2. e5+ ♜f7 3. #

Blind / Matt in zwei

(3-1)

- 1) 1. ♜c4 ♜e8 2. ♜c8#
- 2) 1. ♜b1 ♜a5 2. ♜b5#; 1. ... ♜b7 2. ♜b7#
- 3) 1. ♜f7 ♜h7 2. ♜h4#
- 4) 1. ♜h6 ♜a4 2. ♜a6#
- 5) 1. ♜a7 ♜e8 2. ♜e7#; 1. ... ♜g8 2. ♜g7#
- 6) 1. ♜e3 ♜a5 2. ♜a3#

(3-2)

- 1) 1. ♜f6 ♜h7 2. ♜g7#
- 2) 1. ♜h7 ♜c8 2. ♜c7#
- 3) 1. ♜c2+ ♜a3 2. ♖c5#; 1. ... ♜a1 2. ♖d4#
- 4) 1. ♜b3 ♜a6 2. ♜b6#
- 5) 1. ♜b1 ♜a4 2. ♜b4#; 1. ... ♜a5 2. ♜b6#
- 6) 1. ♜b2 ♜e1 2. ♜e2#

26: Wähle den richtigen Zug: A

- 1) 1. ... ♜d1+ 2. ♜f2 ♖c5+
1. ... ♜d1+ 2. ♜h2 ♖d6+
1. ... ♜d1+ 2. ♜f1 ♖c5+
- 2) 1. ♖f2+ ♜xf2 2. ♜a7+
1. ♖f2+ ♜c4 2. ♜b3#
1. ♖f2+ ♜c6 2. ♜a8+
- 3) 1. ... ♜d2 2. ♖f2 ♜xe1#
1. ... ♜d2 2. ♜c3 ♜g2#
1. ... ♜d2 2. ♜b2 ♜xe1#
- 4) Zeichnung
- 5) 1. ... ♜a8+ 2. ♜b4 ♜a4#

1. ... ♖a8+ 2. ♜b2 ♖a2+
1. ... ♖a8+ 2. ♖a6 b4+
- 6) 1. ♗f6 ♝xf6 2. ♖d8+
  1. ♗f6 ♗xe5 2. ♗d8#
  1. ♗f6 ♖c8 2. ♗g7#
- 7) 1. ... ♗e2+ 2. ♜f5 ♗f3#
  1. ... ♗e2+ 2. ♜h4 ♗h2+
  1. ... ♗e2+ 2. ♜h3 ♝g5+
- 8) 1. ♗d2+ ♜e5 2. ♗f4#
  1. ♗d2+ ♜c4 2. ♗c3#
  1. ♗d2+ ♜e4 2. ♗c2+
  1. ♗d2+ ♗d3 2. ♗xd3+ ♜xd3 3. h5
- 9) 1. ♗c4+ ♜xb6 2. ♗c7#
  1. ♗c4+ bxc4 2. ♙e3#
  1. ♗c4+ ♜xc4 2. ♖c6#

27: Wähle den richtigen Zug: B

- 1) 1. ♗f4 ♙d6 2. ♝xd6
  1. ♗f4 2. ♗xe5 (2. ♝xe5? ♙d6)
  1. ♗f4 f6 2. ♗xf5 ♝xc4
- 2) 1. ... ♖b8 2. ♝c4 ♖b4
  1. ... ♖b8 2. ♝d3 c4
  1. ... ♖b8 2. ♙a3 ♖e8 3. f4 f6
- 3) 1. ... ♖e1 2. ♗xe1 ♗h5#
  1. ... ♖e1 2. ♖xe1 ♗g2#
  1. ... ♖e1 2. ♗g4 ♗h1+
- 4) 1. ♜g2 ♖e1 2. ♖xg3
  1. ♜g2 ♙f4 2. ♖xe4
  1. ♜g2 ♙f2 2. ♖e2
- 5) 1. ♗c3 ♗xh5 2. ♗a5+
  1. ♗c3 ♗h4+ 2. ♝f6+
  1. ♗c3 ♜e4 2. ♝g3+
- 6) 1. ♝g6 ♖c8 2. b3
  1. ♝g6 ♙d3 2. ♝f4+
  1. ♝g6 ♙b3 2. ♖e2+
- 7) 1. ♙h5 ♗b3 2. c4
  1. ♙h5 g6 2. ♙h6#
  1. ♙h5 ♝d8 2. ♖xd8
- 8) 1. ... ♝d8 2. ♗xe6 ♖xc1+
  1. ... ♝d8 2. ♗e3 ♗xe3
  1. ... ♝d8 2. ♖xc8 ♗xb6
- 9) 1. ... ♝g4 2. f4 ♙xg5
  1. ... ♝g4 2. ♝f3 ♙xg5
  1. ... ♝g4 2. ♙xe7 ♗xh2#

28: Wähle den richtigen Zug: C

- 1) 1. ♗b7 ♖e6 2. ♗xe7
  1. ♗b7 ♗e8 2. ♗xc6
  1. ♗b7 ♖c7 2. ♗b8+
- 2) 1. d5 ♝xd5 2. ♗xb2
  1. d5 ♖d2 2. ♝xd2
  1. d5 ♖c2 2. ♗f5+
- 3) 1. ... ♖ac8 2. ♝h4 ♗b1#

1. ... ♖ac8 2. ♗a2 ♗c2#
1. ... ♖ac8 2. ♖e4 ♗xe4
- 4) 1. ♗xd5+ ♕e6 2. ♗xe4
1. ♗xd5+ ♗xd5 2. ♖f8#
1. ♗xd5+ ♖e6 2. ♗d8+! (2. ♗xc5? ♖e1+!)
- 5) 1. ... ♗c7 2. ♗xc7 ♖b1+
1. ... ♗c7 2. ♗f1 ♗xf4
1. ... ♗c7 2. e5 ♗xc4! (2. ... ♖b1+? 3. ♖f1!)
- 6) 1. ♕g3 ♕d2+ 2. ♔f1
1. ♕g3 ♖d2 2. f4
1. ♕g3 ♕e3 2. ♕xh2
- 7) 1. ♗a5 ♗xa5 2. ♖xa7
1. ♗a5 ♕xf2+ 2. ♔f1
1. ♗a5 ♕b6 2. ♗xb3
- 8) 1. ♗d8 ♗xf7 2. ♗xf8+ ♗g8
1. ♗d8 ♖c8 2. ♗xc8
1. ♗d8 ♕c5 2. ♗xc7 (2. ♖b8 ♗xf7)
- 9) 1. ... ♗f6+ 2. ♔xe5 ♗g4+
1. ... ♗f6+ 2. ♔e3 ♗d5+! (2. ... ♗g4+? 3. ♔e2 ♖c1 4. ♖h3)
1. ... ♗f6+ 2. ♔f3 ♖d3+

29: Fangen: A

- 1) 1. ... ♗xh2+ 2. ♔f1 ♕f4
- 2) 1. ... ♗f6 2. c3 ♖e7
- 3) 1. ... ♗f6 2. f3 ♕d5
- 4) 1. ... axb5 2. ♗xa8 ♗b6
- 5) 1. g4 ♕g6 2. ♕g5
- 6) 1. ... ♗c5 2. ♗d5 ♗e7 (2. ... ♗xd3? 3. ♕a5)
- 7) 1. ♗h6+ gxh6 2. ♖f5
- 8) 1. ♗c5 ♗b5 2. a4
- 9) 1. ... ♕g4 2. ♗f2 ♗d3
- 10) 1. ... ♖d3 2. ♗e5 ♖e3
- 11) 1. ♕b6 ♗b4 2. ♗a2
- 12) 1. ♗e6+ (1. ♖e3 ♗xc4) 1. ... ♔b8 2. ♖e3

30: Fangen: B

- 1) 1. ♕h3+ ♔b8 2. f5
- 2) Zeichnung Lucas van Foreest
- 3) 1. ♗xf7 ♔xf7 2. ♕f4
- 4) 1. d5 ♗xe4 2. ♖d4
- 5) 1. ♖f2 ♗xa2 2. ♗a3
- 6) 1. ... ♖a5 2. ♗e4 ♕f5
- 7) 1. ♖e4 ♗d2 2. ♕f4
- 8) 1. ♗e5 ♖dd8 2. ♗g4
- 9) 1. ... ♗d5 2. ♗xb7 ♗c5
- 10) 1. ♖d6 ♗xb4 2. e4
- 11) 1. ... ♗b4 2. ♗xb7 c6
- 12) 1. ♕a7+ ♔c7 2. ♖a4

31: Matt: ja oder nein?

- 1) 1. ♗e8+ ♔d6 2. c5+ ♔d5 3. ♗e4# (ja)
- 2) 1. ♖e5+ ♔c4 2. ♖c5+ ♔d3 3. ♖c3+ (nein 3. ... ♔xd4)
- 3) 1. h3 ♗d7 2. ♗e5+ ♔f3 3. ♖f1# (ja)

- 4) 1. ♖h8+ ♜xh8 2. ♜h6+ ♖h7 3. ♜f8+ (nein 3. ... ♜xf8)
- 5) 1. ♜g4+ ♜f6 2. e5+ dxe5 3. ♙g5+ (nein 3. ... ♜xg6)
- 6) 1. ♖xh7+ ♜g4 2. ♖h4+ ♜f3 3. ♙d5# (ja)
- 7) 1. ♜c8+ ♜g7 2. ♙f8+ ♜g6 3. ♜f5# (ja)
- 8) 1. ♖xh6+ gxh6 2. ♜xf7+ ♜h7 ♜d3+ (nein 4. ... ♜e4+)
- 9) 1. ♜g8+ ♜h5 2. ♜f6+ ♜h4 3. ♜f3# (ja)

Wo steht der König matt?

(4-2)

- 1) ♜f8
- 2) ♜d4
- 3) ♜d5
- 4) ♜a5
- 5) ♜e8
- 6) ♜h4

(4-3)

- 1) ♜d8
- 2) ♜e8
- 3) ♜a5
- 4) ♜c8
- 5) ♜h5
- 6) ♜h5

32: Bauernendspiel: Das Quadrat

- 1) 1. ♜xf4 ♜xf4 2. d6! (2. b5? ♜e5 3. b6 ♜d6) 2. ... exd6 3. b5 1-0
- 2) 1. ♖xd5+ ♖xd5+ 2. ♜xd5 ♜c3 3. ♜c5 1-0
- 3) 1. ♜xg5 ♜xf2 2. ♜f4 1-0 (2. ♜xf5? ♜g3 1/2-1/2)
- 4) 1. ♖xc6 (1. b4 ♖g5+ 2. ♜xc6 ♜c4 1/2-1/2) 1. ... ♖xc6+ 2. ♜xc6 ♜c4 1/2-1/2
- 5) 1. ... b4 (1. ... ♜d5 2. ♜b6 ♜c4 3. ♜c6 b4 4. a4 ♜c3 5. ♜c5 1-0) 2. a4! ♜c4 3. ♜c6 ♜c3 4. ♜c5 1-0
- 6) 1. b7 e2 2. b8♜ e1♜ 3. ♜g3+ ♜xg3 4. hxg3 1-0
- 7) 1. g5 ♜xf5 2. gxh6! 1-0 (2. g6? ♜e6 1/2-1/2)
- 8) 1. ... ♜c6 2. e6 a4! 0-1 (2. ... ♜d6? 3. e7 ♜xe7 4. ♜xd5 1/2-1/2)
- 9) 1. ♖xg4 hxg4 2. h3 (2. h4? ♜xf2; 2. f4 gxf3 3. h4 f2 1/2-1/2) 2. ... ♜xf2 (2. ... gxh3 3. f4) 3. hxg4 1-0

Bauernendspiel: Das Quadrat

(4-2)

1. h4	1-0
1. ♜c5	1/2-1/2
1. ♜e5	1/2-1/2
1. ♜f3	0-1
1. ♜d3	1-0
1. ♜e6	1/2-1/2

(4-3)

1. g6	1-0
1. ♜f3	1-0
1. ♜b1	1/2-1/2
1. ♜d5	1-0
1. c4	1-0
1. d6 ♜f8	0-1 (1. ... ♜f6? 2. d5 1-0)

33: Bauernendspiel: Randbauer

- 1) 1. h5 ♖e4 2. h6 ♖d5 3. ♗g7 ♖e6 4. ♖xh7 ♖f7
- 2) 1. ... ♗g7 2. e5 fxe5 3. ♗g5
- 3) 1. ♗g6 ♗xd6 2. ♖e5 ♗xg6 3. hxg6
- 4) 1. ... a5 2. ♖d6 ♖c8 3. ♖xe5 ♖c7 4. ♖d4
- 5) 1. ♖b6 ♖f5 2. ♖xa5 ♖e6 3. ♖xa6 ♖d7 4. ♖b7
- 6) 1. ♖d4 (1. ♖d3 a4 2. ♖c4 a3 3. bxa3) 1. ... a4 2. ♖c5 (2. ♖c4 a3 3. bxa3 ♖e6 4. ♖c5 ♖d7 5. ♖b6 ♖c8) 2. ... a3 3. bxa3 ♖e7 4. ♖c6 ♖d8 5. ♖b7
- 7) 1. ♗xc5 bxc5 2. ♖e5 (2. ♖d5 ♖f5 3. ♖xc5 ♖g4) 2. ... c4 3. ♖d4
- 8) 1. ♖f2 (1. h5 ♖g2 2. hxg6 f2+ 3. ♖d2 f1 ♗ 4. g7 ♗f7) 1. ... ♖h3 2. h5 gxh5 3. ♖xf3
- 9) 1. ... ♖c3 (1. ... ♖d3 2. ♖e5! (2. ♖f3 ♖c4) 2. ... ♖c4 3. ♖d6 ♖b5 4. ♖c7) 2. ♖e3

(4-2)

♗g7 (1-0: abhalten)

♖c1 (1/2-1/2: in die Ecke oder den schwarzen König einschließen nach 1. ... ♖a2)

♖c3 (1/2-1/2: den schwarzen König einschließen nach 1. ... ♖a2)

♖f4 (1/2-1/2: den Bauern erobern. 1. ♖f5? ♖g3 verliert)

♖g6 (1-0: den Bauern erhalten)

h7 (1-0: der schwarze König steht außerhalb des Quadrates. Abhalten hat kein Zweck: 1. ♖h5? ♖f6 remis)

(4-3)

♖e3 (1/2-1/2: den schwarzen König einschließen nach 1. ... ♖xh2 2. ♖f2)

h4 (1/2-1/2: der schwarze König muss Zeit verlieren mit dem Schlagen des Bauern. Der weiße König kommt auf f1.)

♖e5 (1/2-1/2: Weiß erobert den Bauern h7 und hält den schwarzen König ab: 1. ... ♖d3 2. ♖f6 ♖e4 3. ♖g7)

♖c6 (1/2-1/2: Nur mit diesem Zug ist Weiß rechtzeitig auf f2, um den schwarzen König einzuschließen.)

h6 (1-0: nach 1. ♗g7 ♖f5 2. h6 ♖e6 ist Schwarz rechtzeitig)

h4 (1/2-1/2: nach 1. ... gxh4 hat Schwarz einen Randbauer und nach 1. ... ♖xh4 2. ♖h2 verteidigt Weiß erfolgreich die Schlüsselfelder des g-Bauern.)

34: Bauernendspiel: Schlüsselfelder: A

- 1) 1. ♗f3 ♖c7 2. ♗xc6 ♖xc6 3. ♖e4 ♖d6 4. ♖d4
- 2) 1. ♖d5 ♖xg4 2. ♖e4!
- 3) 1. ... e5 2. dxe5 ♖xe5 (2. ... fxe5? 3. e4+ fxe4+ 4. ♖e3)
- 4) 1. ♖d2 ♖d4 2. e6 dxe6 3. e5 ♖xe5 4. ♖e3
- 5) 1. g5 g6+ (1. ... ♖h8 2. ♖g6 ♖g8 3. h6 gxh6 4. ♖xh6) 2. ♖f6 gxh5 3. ♖f7
- 6) 1. ... ♗d6 2. ♖c4
- 7) 1. gxf5 ♗xf5 2. ♗f3 ♗xf3+ 3. ♖xf3 (3. gxf3 ♖f7=)
- 8) 1. ♗xf7+ ♗xf7 2. ♖xf7 ♖h8 (2. ... ♖h6? 3. ♖f6) 3. ♖f6 ♖g8 4. ♖xf5 ♖f7
- 9) 1. ... ♗e6+ 2. ♖e5 ♗xd4 3. ♖xd4

(4-2)

1) d7

2) ♖d5

3) ♖c4

4) ♖d3

5) ♖d1

6) ♖g6 oder ♖f5 aber niet 1. ♖f6 ♖f8

(4-3)

1-0 / 1/2-1/2

- 1) 1-0
- 2) 1/2-1/2
- 3) 1-0
- 4) 1/2-1/2
- 5) 1-0

35: Bauernenspiel: Schlüsselfelder: B

- 1) 1. ... d6 2. ♖d5 dxc5 3. ♖xc5
- 2) 1. c4 ♖e7 (1. ... ♖c7 2. c5) 2. e5 dxe5 3. ♖xe5
- 3) 1. ... ♖a7 2. ♖xb5 ♖a8 3. ♖a6 ♖b8 (3. ... b5 4. c7) 4. ♖xb6 ♖c8 5. c7
- 4) 1. ♙xd5 cxd5 2. ♖c6 d4 3. ♖xb5
- 5) 1. ... ♗xf5 2. ♗f2 ♗f7 (2. ... ♗xf2 3. ♖xf2 ♖f7 4. ♖f3 ♖f6 5. ♖g4 ♖g6 6. g3) 3. ♗xf7+ ♖xf7 4. ♖f2
- 6) 1. ♗xd8+ ♖xd8 2. ♖d6 (2. ♖d5 f4 3. gxf4 ♖d7) 2. ... ♖e8 3. ♖e5 f4 4. ♖xf4
- 7) 1. ... ♖a6 2. ♖c5 (2. b4 ♖b5 3. ♖e5) 2. ... ♖xa5 3. b3 ♖a6 4. ♖xc6 (*Prokes, 1946*)
- 8) 1. ... exf4 2. ♗xf4+ ♖e7 (2. ... ♗xf4+ 3. ♖xf4 ♖e7 4. ♖e5 ♖d7 5. ♖d5)
- 9) 1. f4 gxf4+ 2. ♖xf4 g6 3. ♖g5 gxh5 4. ♖xh5

Matt in zwei

(4-2)

1. ♖b4 ♖c1 2. ♗c2#
1. ♗b8 ♖a3 2. ♗b3#
1. ♗b2 ♖f1 2. ♗f2#
1. ♗f2+ ♖h1 2. ♖g3#; 1. ... ♖h3 2. ♗g3#
1. ♗b2 ♖e1 2. ♗e2#
1. ♗f2 ♖a1 2. ♗b2#

(4-3)

1. ♗a7 ♖e8 2. ♗g8#
1. ♗a2 ♖f1 2. ♗h1#
1. ♗b1 ♖a4 2. ♗a2#
1. ♗b5 (1. ♗b6? Patt) 1. ... ♖a7 2. ♗a4#
1. ♗b5 (1. ♗b6? Patt) 1. ... ♖a7 2. ♖b4#
1. ♗b4+ ♖a3 2. ♗b3# 1. ... ♖a1 2. ♗a6#

36: Mix: C

- 1) 1. ♙xc7 ♗d7 2. ♗ab1 (2. ♗fb1? ♗xf2+) (Fesseln)
- 2) 1. ... ♗d8 2. ♙b3 c6 (Fesselung: Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 3) 1. ♖e2 ♗a5 (Doppelangriff: Dame)
- 4) 1. ♗c7 ♗f7 2. ♙c4 (Fesseln)
- 5) 1. e5 ♖e8 2. e6 (Fesselung: Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 6) 1. ♖b3 ♙a4 2. ♖c2 ♗xd4 (Fesselung: eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger 2x)
- 7) 1. ♖xh5 ♗g4 2. ♗d1 (2. ♗e2 ♗xe2 3. ♗xe2 ♗f1+; 2. ♗h1 ♗xh5 3. ♗xh5 (Decken door Röntgendeckung))
- 8) 1. ♖f3 ♗fe8 2. e5 (Fesselung: Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 9) 1. ♗c1 ♗h8 2. ♗b2 (Fesselung: Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 10) 1. ♙xg5 ♗xg5 2. ♗f4 (Doppelangriff: Dame)
- 11) 1. ♙e3 f4 2. h6 (droht matt)
- 12) 1. f5 ♗xe5 2. ♖f1 ♗e4 3. dxe5 (Entfesselung)

37: Doppelangriff: ja oder nein (♘ oder ♙): A

- 1) nein 1. ... ♖xe4 2. ♗d5? ♖c3+
- 2) nein 1... ♗xb2 2. ♗a8+ ♙c8 3. h3 (3. ♗f3 ♗b1+) 3... ♗xf6

- 3) ja 1. ♖xb7 ♗d5 2. ♙b3 (2. ♙e4 ♗c5+)
 4) ja 1. ♗xb6 ♙d4+? 2. ♖xd4 ♖xd4 3. ♗xa8
 5) ja 1. ♖xe4 ♗d3 2. ♖e5 (2. ♖f4 ♗xf4) 2... ♗xe5
 6) Zeichnung
 7) nein 1. ... b5 2. ♗b6 ♗xd4+ 3. cxd4 ♖xc2
 8) ja 1. ♖xb5 ♗f1 (1. ... ♗a4? 2. ♙e2 oder 2. ♗b4 oder 2. ♖b4)
 9) nein 1. ... ♗xa5 2. ♗h5 ♗e5

38: Fesselung (♙ oder ♗): A

- 1) ja 1. ... ♗xe5 2. ♙f4 ♗xg4+ (2. ... ♗xf3+ 3. ♖xf3) 3. fxg4
 2) nein 1. ♗xd4 ♗d7 (1. ... ♗d6 2. ♗xf5) 2. ♗xf5 ♗xd4 3. ♗c8#
 3) nein 1. ... ♗f5 2. ♙g4 ♗a4+ (2. ... ♗e3+ 3. ♗xe3) (2. ... ♗d4+ 3. ♗xd4)
 4) nein 1. ... ♙xc5 2. ♖dc2 ♙a3+ (2. ... ♙d4+? 3. ♗xd4) 3. ♗b1 ♙xc1
 5) ja 1. ... ♙xc5 2. ♗b3 ♙d4+ 3. ♗xd4
 6) nein 1. ... ♙xc5 2. ♖c1 ♙xe3 3. ♖xc6 ♖d1#
 7) nein 1. ♖e2 ♖e8 2. ♙xc5 ♖xe2 3. ♖d8+
 8) nein 1. ♖e2 ♖e8 2. ♙xc5 ♖xe2 3. ♖d8+ ♗g7 4. ♙f8+
 9) ja 1. ... ♖xd3 2. ♗e2 ♖xa3 3. ♗a6+ ♗a7 4. ♗c8+

39: Verteidigung ausschalten (♙ oder ♗): A

- 1) ja 1. ♗xd4 ♗xe5
 2) nein 1. ... ♗xc3 2. ♙xf6 ♗e2+
 3) nein 1. ♗xd3 ♖xe5 2. ♗d8+ (2. ♗xb3 ♖e1+) 2. ... ♗f7 3. fxe5
 4) ja 1. ... ♖xa3 (1. ... ♙xa3 2. ♖e3+) 2. ♖xd6 ♖xb3 3. ♖xd7
 5) nein 1. ... ♖xa3 2. ♖xd6 ♖xb3 3. ♖xd7 (3. ♖e6+ ♗f7) 3. ... ♖b1+
 6) ja 1. ... ♖xb4 2. ♙xc6 ♖xb1 3. ♖xb1
 7) ja 1. ... ♗xd5 2. ♖xf6 ♗xd4 3. ♖xf8+
 8) nein 1. ... ♗xd5 2. ♖xf6 ♖xf6 (2. ... ♗xd4 3. ♖xf8+)
 9) nein 1. ... ♗xf4 2. ♖xf4 ♙xf4

40: Verteidigung ausschalten (♙ oder ♗): B

- 1) nein 1. ... ♙xd3 2. ♙xe5 ♙xe5 3. ♖xd3 ♙xa1
 2) ja 1. ♗xe4 f5 2. ♖xg6+ (2. ♗c3 ♖xg3) 2. ... fxg6
 3) ja 1. ... ♖xb3 2. ♙xd5 ♖xb1 (2. ... cxd5 3. ♖xb3) 3. ♙e4+
 4) ja 1. ... ♗xc4 2. ♙xd6 ♗xd4 (2. ... ♗f1+ 3. ♖d1) 3. ♙xf8+
 5) nein: 1. ♖f1 ♖xe3 2. ♖b8+ (2. ♖xf7? ♖xb3) 2. ... ♗h7 3. ♖xf7
 6) ja: 1. ... ♖xb2 2. ♗xc4 ♖xb1 3. ♗d2+
 7) ja: 1. ... ♗xe4 2. ♗xc6 ♗xf2 3. ♗e5+
 8) Zeichnung
 9) ja 1. ♖xe2 ♖xg3 2. ♖xe5 ♖xg2 3. ♗xg2 fxe5

41: Matt / Visualisieren: E

- 1) 1. ♗e1 ♗h5 2. ♗f4+ ♗h4 3. ♗h3#
 1. ♗e1 ♗h5 2. ♗f4+ ♗h6 3. ♗g6#
 1. ♗e1 g4 2. ♗g1 g3 3. ♗f3#
 1. ♗e1 g4 2. ♗g1 ♗g3 3. ♗f2#
 2) 1. ♗g7 ♗xd1 2. ♗d3 ♗c1 3. ♗a1#
 1. ♗g7 ♗f2 2. ♗g1+ ♗e2 3. ♗e1#
 1. ♗g7 f2 2. ♗g4+ ♗xe3 3. ♖d3#
 1. ♗g7 ♗xe3 2. ♗d4+ ♗e2 3. ♗d2#
 3) 1. ♙h3 ♗d7 2. ♗f4+ ♗c6 3. ♖c8#
 1. ♙h3 ♗d7 2. ♗f4+ ♗e7 3. ♗g6#
 1. ♙h3 ♗d5 2. ♗f4+ ♗e5 3. ♖f5#

1. ♭h3 d5 2. ♯d8 d4 3. ♭g2#
- 4) 1. ♭c4 ♭f5 2. ♯g3 ♭e4 3. ♭d3#
 1. ♭c4 ♭f5 2. ♯g3 ♭f6 3. ♯g5#
 1. ♭c4 ♭xh4 2. ♯f4+ ♭h3 3. ♭f1#
 1. ♭c4 ♭xh4 2. ♯f4+ ♭h5 3. ♭f7#
- 5) 1. ♭b4 ♭xb4 2. ♭b3 a3 3. ♭d4#
 1. ♭b4 ♭xb4 2. ♭b3 axb3 3. a4#
 1. ♭b4 ♭xb4 2. ♭b3 ♭e1 3. ♯b7#
 1. ♭b4 ♭xb4 2. ♭b3 ♭c5 3. ♯a5#
- 6) 1. ♯h6 e4 2. ♯h5+ ♭f4 3. ♭h6#
 1. ♯h6 ♭g4 2. ♯g6+ ♭f4 3. ♭h6#
 1. ♯h6 ♭g4 2. ♯g6+ ♭h4 3. ♭f6#
 1. ♯h6 ♭e4 2. ♯g5 ♭d4 3. ♯f4#
- 7) 1. ♭c7 a3 2. ♭a8+ ♭a6 3. ♯xa3#
 1. ♭c7 b4 2. ♯d6+ ♭a7 3. ♭b5#
 1. ♭c7 ♭a7 2. ♯c5+ ♭b8 3. ♭a6#
 1. ♭c7 ♭a5 2. ♯c5 a3 3. ♯xb5#
- 8) 1. ♯e6 ♭xb5 2. ♯d5+ ♭a4 3. ♭b6#
 1. ♯e6 ♭xb5 2. ♯d5+ ♭a6 3. ♭b4#
 1. ♯e6 ♯a8 2. ♯b6+ ♭a4 3. ♭c5#
 1. ♯e6 ♭a4 2. ♯c4+ ♭a5 3. ♯b4#

42: Matt / Visualisieren: F

- 1) 1. ♯c6 ♭b5 2. ♭d4+ ♭a4 3. ♯c4#
 1. ♯c6 ♭b4 2. ♯b6+ ♭a4 3. ♭c5#
 1. ♯c6 b5 2. ♭c5+ ♭b4 3. a3#
 1. ♯c6 b6 2. ♯c4+ ♭b5 3. ♭c7#
 1. ♯c6 bxc6 2. ♭c4 c5 3. ♭xc5#
- 2) 1. ♭a1 a4 2. ♭c2 ♭b3 3. ♯f7#
 1. ♭a1 c2 2. ♯b8 ♭xa1 3. ♯b2#
 1. ♭a1 ♭a3 2. ♯f7 c2 3. ♯b3#
 1. ♭a1 ♭a3 2. ♯f7 a4 3. ♭c2#
 1. ♭a1 ♭a3 2. ♯f7 ♭b4 3. ♯b3#
- 3) 1. ♭e1 d4 2. ♭g3+ ♭d5 3. ♯c6#
 1. ♭e1 ♭d4 2. ♯f5 ♭e3 3. ♯e5#
 1. ♭e1 ♭d4 2. ♯e8 ♭c4 3. ♯a4#
 1. ♭e1 ♭d4 2. ♯f5 ♭c4 3. ♯d3#
 1. ♭e1 ♭f4 2. ♭g3+ ♭e3 3. ♯d3#
- 4) 1. ♯c6 ♭b5 2. ♭d4+ ♭a4 3. ♯c4#
 1. ♯c6 ♭b4 2. ♯b6+ ♭a4 3. ♭c5#
 1. ♯c6 b5 2. ♭c5+ ♭b4 3. a3#
 1. ♯c6 b6 2. ♯c4+ ♭b5 3. ♭c7#
 1. ♯c6 bxc6 2. ♭c4 c5 3. ♭xc5#
- 5) 1. ♭e7 ♭e5 2. ♯e3 d4 3. ♯g3#; 3. ♭f3#; 3. ♭f7#
 1. ♭e7 ♭e5 2. ♯e3 dxe4 3. ♯xe4#
 1. ♭e7 ♭c5 2. ♭e6+ ♭c6 3. exd5#
 1. ♭e7 dxe4 2. ♭e6+ ♭e5 3. ♯b5#
 1. ♭e7 g6 2. ♭d6 dxe4 3. ♭e6#
- 6) 1. ♭f8 f4 2. ♯e2+ ♭d5 3. ♯e6#
 1. ♭f8 ♭e5 2. ♯c4 g4 3. ♯d4#
 1. ♭f8 ♭e5 2. ♯c4 f4 3. ♯e6#
 1. ♭f8 ♭d5 2. ♯d3+ ♭c6 3. ♯d7#
 1. ♭f8 ♭d5 2. ♯d3+ ♭e5 3. ♯d4#

43: Patt: ja oder nein?: A

- 1) 1. ♕g5+ ♖xg5 2. ♗xg6+ ♘xg6 (ja)
- 2) 1. ♗a5 ♘xa5 2. ♙g6+ ♚xg6 3. Kf8 (nein)
- 3) 1. ♗a5 ♘xa5 2. ♙f5+ ♙xf5 (2. ... ♜h6 3. ♙f6+ ♙xf6) (ja)
- 4) 1. ♖b4 e1♙ 2. ♗e8+ ♘xe8 3. ♜a4 (nein)
- 5) 1. ♖b4 e1♙ 2. ♗e8+ ♘xe8 (ja)
- 6) 1. ♖b4 e1♙ 2. ♗e8+ ♖xe8 3. ♜xb5 (nein)
- 7) 1. ♜b5+ ♙xa3 2. ♗e8+ ♕xe8 3. ♜b6 (nein)
- 8) 1. ♜b5+ ♙xa3 2. ♗e8+ ♕xe8 (ja)
- 9) 1. ♕d4+ ♕xd4 2. ♙xh3+ ♙xh3 (ja)

Blind / Patt: ja oder nein?

- 1) nein 2. ♜e1
- 2) nein 2. ♜g1
- 3) ja
- 4) nein 2. hxg6 e.p.
- 5) ja
- 6) ja
- 7) ja

44: Remise / Patt: A

- 1) 1. d8♙ ♕f6+ 2. ♜a6 ♕xd8 Patt
- 2) 1. ♜b2 ♖c5 2. ♜a3 ♕xc3 Patt
- 3) Zeichnung
- 4) 1. g6 ♗a1 2. ♙f2+ ♖xf2 Patt
- 5) 1. b8♙ ♗xb8+ 2. g8♖+ ♜g6 Patt
- 6) 1. ♖g6+ ♗xg6 2. ♙h2+ ♙xh2 Patt
- 7) 1. bxc5+ ♙xc5 2. b4 Patt
- 8) 1. ♜a3 ♙b4+ 2. ♜xb4 a5+ 3. ♜xa5 (3. ♜b5) Patt
- 9) 1. ♗a7+ ♜d6 2. ♗a8 ♙xa8 Patt
- 10) 1. e8♙+ ♖e6+ 2. ♜d6 ♙xe8 Patt
- 11) 1. ♗d8+ ♙g8 2. ♜h6 ♙xd8 Patt
- 12) 1. ♕c4 ♗xd7 2. ♕e6+ ♕xe6 Patt

45: Remis / Patt: B

- 1) 1. ♕g3+ ♜xg3 2. ♖c6 ♙xb7 Patt
- 2) 1. h8♙ e1♙ 2. ♙c3+ ♙xc3 Patt
- 3) 1. ♕xh2 ♗xh2 2. ♗g2 (2. ♗xb4+? ♜a6) 2. ... ♗h8 3. ♗g8 ♗h7 4. ♗g7 Patt
- 4) 1. ♜xf3 ♖f4 2. ♗d4+ ♜xd4 (2. ... ♜c5 3. ♗xf4 gxf4 4. ♜xg2 ♜d5 5. ♜f3 ♜e5 6. ♜f2) Patt
- 5) 1. e7 ♜xe7 2. ♕c6 ♕xc6 Patt
- 6) 1. d8♙ g5+ 2. ♙xf6 (2. ♜h7 ♙g7+ 3. ♜xg7) Patt
- 7) 1. d8♙ ♗d7+ 2. ♕d6 ♗xd8 Patt
- 8) 1. ♕d5+ ♜g1 2. ♜xc8 (2. ♕xh1? ♖d6+) 2. ... ♙xd5 Patt
- 9) 1. ♜f6 g5 (1. ... ♜xh7? 2. g5) 2. ♕g8 (2. ♜f5 ♜xh7 3. ♜xg5 ♜g7; 2. ♕b1) Patt
- 10) 1. ♕d5+ ♙xd5 (1. ... ♜f8 2. ♗h8+) 2. ♗h8+ (2. ♗xd5 ♕xe4+ 3. ♗f5 a3) 2. ... ♜xh8 Patt
- 11) 1. ♖xg4 ♜xg4 2. ♕g2 (2. ♕f3+? ♜xf3) 2. ... hxg2 (2. ... ♕xg2) Patt
- 12) 1. ♖xc6+ ♙xc6 2. ♙xg8+ ♗xg8 Patt

46: Patt vermeiden: A

- 1) 1. c7 ♗xc7 2. g5 ♜f7
- 2) 1. g7 (1. ♕f7) 1. ... ♗xg7 (1. ... ♗f7+ 2. ♕xf7) 2. ♕b2+ ♜xb2 3. ♜xg7
- 3) 1. g8♙+ ♜xg8 2. f7+ ♜h7 3. f8♙ ♗b1#
- 4) 1. ♙g3+ ♕b3 2. ♙c3 bxc3 3. ♕c5#

- 5) 1. ♖b5+ cxb5 2. axb5 ♙c7 3. ♗xa7 1/2-1/2
- 6) 1. ♙xd3 exd3 2. g6 ♗b4 1/2-1/2
- 7) 1. ♗c2 g6 2. ♙f5 gxf5 3. g6 f4 4. g7 f3 5. g8♖ 1/2-1/2
- 8) 1. ♗xh2 ♙d2 2. ♗g3 (2. b8♖? ♙f4+ 3. ♖xf4)
- 9) 1. ♚b4 (1. ♚e1? b1♖) 1. ... b1♖ 2. ♚ab5
- 10) 1. ♖xe5 ♖d6 2. ♙b6+ ♗xb6 (2. ... ♖xb6 3. ♖a1#) 3. ♖xd6+ 1/2-1/2
- 11) 1. ♖f1+ ♖xf1+ 2. ♙xf1 (2. ♗xf1? h3) 2. ... h3 3. ♚g2 hxg2 4. ♙xg2#
- 12) 1. ♙g6 f5 2. ♙xf5 g5#

47: Abzugsangriff / welcher Vordermann: A

- 1) ♗d5 1. ♗f6+ gewinnt die Dame
♚d5 1. ♚d8+ ♗xd8
- 2) ♚e5 1. ♚e8+ gewinnt die Dame
♗e5 1. ♗c6+ ♖xb2
- 3) ♙g1 1. ... ♙d4 gewinnt die Dame
♗g1 1. ... ♗f3+ / 1. ... ♗e2+ 2. ♖xa1
- 4) ♗d6 1. ... ♗e4+
♙d6 1. ... ♙f4+ 2. ♗xf4
- 5) ♙d6 1. ♙e5+ gewinnt
♗d6 1. ♗f5+ ♙xf5
- 6) ♗c5 1. ♗e6+ gewinnt
♙c5 1. ♙d4+ ♙e5
- 7) ♗b2 1. ♗d3+ gewinnt
♗b2 1. b4+ cxb3 e.p.
- 8) ♗c2 1. ♗d4+ gewinnt
♙c2 1. ♙f5+ gxf5+
- 9) ♗e4 1. ♗f6+ gewinnt
♙e4 1. ♙xg6 ♚xe1+

48: Abzugsangriff: A

- 1) 1. ♖h8+ ♗b8 2. ♗b5 (2. ♗xe6? ♖b6)
- 1) 1. ... ♗xe4 2. ♚e1 ♗g5 (2. ... ♗d2? 3. ♙xd2)
- 2) 1. ♖xf2 ♖xf2 2. ♗f6 (2. ♗f4? ♙g4)
- 3) 1. ♚xe2 ♚xe2 2. ♗e7! (2. ♗e3? ♙c8)
- 4) 1. ♗xd4 ♖xd4 2. ♙f5! (2. ♙a6? ♖g4)
- 5) 1. ♖xf6 ♖xd5 (1. ... ♖e7 2. ♚g6) 2. ♚f3 (2. ♚f8+ ♗xf8)
- 6) 1. ♚b1 ♖xa3 2. ♙h7+ (2. ♙c4+? d5)
- 7) 1. ♗xg3 ♖xg3 2. ♙e5! (2. ♙f2? ♖c7) 2. ... ♗xe5? 3. ♚d8#
- 8) 1. cxb4 ♚xb4 2. ♗b5+! (2. ♗e6+? ♗xe6)

Abzugsangriff

(4-1)

- 1) 1. ♗b5#
- 2) 1. ♚d8#
- 3) 1. ♗h7
- 4) 1. ♗f3#
- 5) 1. ♗f3 ♚g2 2. ♚b1+
- 6) 1. ♗c6 ♚c8 2. ♗a7

(4-2)

- 1) 1. ♙b7#
- 2) 1. ♗g6#
- 3) 1. ♙c6#

- 4) 1. ♖c3#
- 5) 1. ♖e6
- 6) 1. b8♖#

49: Abzugsangriff: B

- 1) 1. ♖xf6+ ♕xf6 2. ♖g5+ (2. ♖b8+ ♖xb8 3. ♖xd7 ♖b1+) 2. ... hxg5 3. ♖xd7 ♖d8 4. ♖a4
- 2) 1. ♕xe4 ♕b7 2. ♕d5+ (2. ♕xh7+? ♖xh7+) 2. ... ♖xd5 (2. ... ♕xd5 3. ♖xe5) 3. ♖e8#
- 3) 1. ♖xd4 ♖f5 2. ♖e6 (2. ♖c6? ♖e8) 2. ... ♖xd3 3. ♖xd8+
- 4) 1. ♖xg6+ (1. ♕d3 ♖e5 2. ♕xa6 g5) 1. ... hxg6 2. ♕d5 (2. ♕d3 ♖xe2 3. ♕xe2 ♖a8)
- 5) 1. ... ♖e6 2. ♖xc7 ♕d8+ (2. ... ♕d6+? 3. ♖c8)
- 6) 1. cxd4 ♖xa3 2. ♕g8+ (2. ♕c2+ ♖de4 (2. ... ♖f5)) 2. ... ♖xg8 3. ♖xa3
- 7) 1. ♖xf7 ♖xf7 2. ♕a6! (2. ♕xg6? ♖g7!)
- 8) Zeichnung
- 9) Zeichnung

Matt in zwei

(4-1)

- 1) 1. ♕a5 ♖xa5 2. ♖a7##
- 2) 1. ♕f6 ♖a3 2. ♖a5#
- 3) 1. ♕h5 ♖e7 2. ♖d6#
- 4) 1. ♕f4 ♖f6 2. ♖f7#

(4-2)

- 1) 1. ♖h5+ ♖g8 2. ♖g7#; 1. ... ♖h7 2. ♖g7#
- 2) 1. ♕e3 ♖e5 2. ♖e6#; 1. ... ♖f7 2. ♖g6#
- 3) 1. ♖f5 ♖h8 2. ♖f6#; 1. ... ♖f7 2. ♖f8#
- 4) 1. ♖c3 ♖a1 2. ♖c2#; 1. ... ♖xc1 2. ♖g1#
- 5) 1. ♖d3 ♖a2 2. ♖b2#; 1. ... ♖c1 2. ♖h1#
- 6) 1. ♕a4 ♖d3 2. ♕b5#; 1. ... ♖e1 2. ♖c1#
- 7) 1. ♖f6 ♖g8 2. ♖d8#; 1. ... ♖h6 2. ♖h3#
- 8) 1. ♕c2+ ♖e3 2. ♖f2#; 1. ... ♖g4 2. ♕d1#

50: Abzugsangriff: C

- 1) 1. ♕xg6 ♕xg6 2. ♖f4! (2. ♖e7? ♕d3!)
- 1) 1. ♖xf6 ♖d5 2. ♖xc6 (2. ♖f3? f6 3. ♕xf6 ♖d7; 2. ♖d6? ♖g2#)
- 1) 1. b4 (1. ♖g3+? ♖f6 2. b4 ♖c4 3. bxa5 ♖xd2) 1. ... ♖xb4 2. ♖g3+ (2. ♖xc7+? ♖f7)
- 1) 1. ♖ad1 c5 2. ♖f5 (2. ♖b5? ♕xb5+) 2. ... ♖xd2 3. ♖xd6+ 0-1
- 2) 1. ... ♖e8 2. ♖xc7 ♕d6 (2. ... ♕d8? 3. ♖c5)
- 3) 1. ♕d3 ♖h8 2. ♖xc5 (2. ♖f6? ♖xd3)
- 4) 1. ... ♖d2 2. ♖xd2 ♖e2+ (2. ... ♖xh3+? 3. ♕xh3+)
- 5) 1. ♖xb2 ♕xb2 2. ♕c3 (2. ♕c1? ♕f6)
- 6) 1. ♖h1 ♖xe5 2. ♕c6 (2. ♕xg6+? hxg6#)

Blindpartien

(4-2)

- 1) 4. ... g5
- 2) 4. ... ♖h4#
- 3) 4. f3
- 4) 4. ... c4
- 5) 4. ♕xb7
- 6) 4. ♖f6#

(4-2)

- 1) 5. ... c4
- 2) 5. ... ♖g3#
- 3) 5. ... ♗f6
- 4) 5. dxe5
- 5) 5. ... ♖g4
- 6) 5. ... ♗h4#

51: Mix: D

- 1) 1. ♖b4 ♗xb4 2. ♗e5+ ♖f6 3. ♗d6# (Matt in drei)
- 2) 1. ♖h6 ♗h3 2. ♗a2+ ♖h8 3. ♗a8+ (Verteidigen gegen Matt)
- 3) 1. ♗xc6 ♖xa4 2. ♗c8+ ♖e7 3. ♗xa4 (Entfesselung)
- 4) 1. ... ♗h6 2. ♖c5+ ♖g8 3. ♗xh6 (Fesselung: eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 5) 1. ... ♖g7 2. ♗b8 ♗xg5+ 3. fxg5 ♖g3# (Verteidigen gegen Matt)
- 6) 1. ♗xe4 ♗e8 2. ♗xg6+ (2. ♗xe8? ♗xc4+) (Fesselung: eine gefesselte Figur ist kein guter Verteidiger)
- 7) 1. ♗d3 e2 2. ♗h3 e1 ♗ 3. g4# (Verteidigen gegen einen Freibauern)
- 8) 1. ♖h4 ♖d6 2. ♖g3 ♗e7 3. ♗xe7 (Fangen dank der Fesselung)
- 9) 1. ... d1 ♗ 2. ♖xd1 e2 3. ♗d5 (3. ♖xe2 Patt) 3. ... e1 ♗ (3. ... exd1 ♗ 4. ♗xd1) 4. ♗h5# (Verteidigen gegen einen Freibauern und Patt vermeiden)

Blind Mix

(4-2)

1. b8 ♗+ (Verteidigen gegen Matt)
1. c8 ♗ (1. c8 ♗ Patt) 1. ... ♖a6 2. ♗a8# (Matt in zwei)
1. ♗d1+ ♖c7 2. ♖xe8 (Verteidigung ausschalten: wegjagen+Material)
1. ♗d4 c1 ♗ 2. ♗e2+ (Verteidigen gegen einen Freibauern)
1. ♗f3+ ♖g1 2. ♗h3+
1. ♗d2+ ♖c1 2. ♗xh2 (Patt vermeiden)

(4-3)

1. ♗e4# (Matt in einem)
1. ♖d6 und 2. ♗g8# oder 2. ♖xc5 (Doppelangriff: 2 Figuren)
1. ♖f1 (Schach parieren)
1. ♗xf3 (Patt vermeiden)
1. ♗e3+ ♖xe3 (Patt erzwingen)
1. ♖c2 ♗xc2 (Patt erzwingen)

52: Mix: E

- 1) 1. ... ♖f7 2. ♗g5 ♗d8 (2. ... ♖xd5 3. ♗e8#) 3. ♗e8# (Abzugsangriff)
- 2) 1. b8 ♗+ ♖g7 2. ♗b7+ ♖g6 3. ♗xd5 (Verteidigen gegen Dauerschach)
- 3) 1. ♗c8 ♖xd5+ 2. ♗xe8+ ♖f7 3. ♗e4 (Bauernendspiel: Schlüsselfelder!)
- 4) 1. ♗c8+ ♖d8 (1. ... ♗d8? 2. ♗xe6+) 2. ♖g5 ♖f7 3. ♗xd8 (3. ♖xd8? ♗d2+) (Fesselung: Angriff auf eine gefesselte Figur)
- 5) 1. ♗c1 ♖d7 (1. ... ♗f8? 2. ♗c8+) (Verteidigen gegen Matt)
- 6) 1. g4 ♗g3+ (1. ... ♗xg4) 2. hxg3 ♖e2 (2. ... fxg3) 3. gxf4 gxf4 4. g5 f3 5. g6 (Patt vermeiden)
- 7) 1. ♗e4+ ♖g4 2. ♗f2+ (2. ♖g2 ♗xf6) 2. ... ♖g5 3. h4# (Matt in drei)
- 8) 1. b8 ♗+ ♖g7 2. ♗a7+ ♖h6 3. ♗a2 (Verteidigen gegen Dauerschach)

Freibauer: stoppen oder ausmünzen

- 1) 1. ♗f5+ und 2. ♖g4
- 2) 1. ♖f2 (1. ... ♗xg2 Patt)
- 3) 1. ♖e8 und 2. ♖c6(+)
- 4) 1. ♖g6 und Umwandlung
- 5) 1. ♖e2+ ♖c1 2. ♖d3

- 6) 1. ♖g6 (Fangen)
- 1) 1. ♖d3
- 2) 1. ♙d6+ und 2. ♙h2
- 3) 1. ♖a6 und 2. ♙b7(+)
- 4) 1. ♖c2
- 5) 1. ♖c4 und 2. ♙d4
- 6) 1. ♖b2 und 2. b8♚

53: Dauerschach (♙ oder ♚): A

- 1) nein 1. ♖g1 ♚xb2 2. ♚c8+ ♖h7 3. ♚f5+ g6 4. ♚f7+ ♚g7
- 2) ja 1. ♜xe8 d1♚ 2. ♜f6+ ♖f8 (2. ... ♖h8? 3. ♚h7#) 3. ♜h7+ ♖e8 4. ♜f6+ ♖f8
- 3) ja 1. ... ♙f6+ (1. ... g5+? 2. ♜xg5 hxg5+ 3. ♖g4) 2. ♜xf6+ ♚xf6+ 3. ♖h3 ♚f1+ 4. ♖h4 (4. ♚g2?? ♚f5+) 4. ... ♚f6+ 1/2-1/2
- 4) ja 1. ♚xd8 ♚xf3+ 2. gxf3 ♜h2+ 3. ♖g1 ♜xf3+ 4. ♖f1 (4. ♖h1? ♚h2#) 4. ... ♜h2+ 1/2-1/2
- 5) ja 1. ♚e8+ ♖h7 2. ♚h8+ ♖xh8 3. ♚e8+
- 6) nein 1. ♚xg7+ ♖xg7 2. ♚g3+ ♖h6 3. ♚h3+ ♖g6 4. ♚g3+ ♖h5 5. ♚h3+ ♖g4
- 7) ja 1. ♚xc7 b2 2. ♚c8+ ♖f7 3. ♚c7+ ♖f8 (3. ... ♖f6 4. ♚e6#) 4. ♚c8+= 1/2-1/2
- 8) nein 1. ♚c5+ ♚c2 2. ♚g1+ d1♜ (2. ... d1♚? 3. ♚e3+ ♚cd2 4. ♚c5+ ♚1c2 5. ♚g1 =)
- 9) nein 1. ♚d7+ ♖g6 2. ♚e8+ (2. ♚d3+? f5 3. ♚d6+ ♖h7) 2. ... ♖h6 (2. ... ♖f5 3. ♚e4#) 3. ♚h8+

54: Routenplaner / Matt: A

- 1) 1. ♚g5 ♖e8 2. ♚g7 ♖d8 3. ♚d7#
- 2) 1. ♚b3 f2 2. ♚a3+ ♖b1 3. ♙e4#
- 3) 1. ♜b4 ♖f6 2. ♜d5+ ♖f5 3. g4#
- 4) 1. ♙a2 ♖xa2 2. ♖c2 ♖a1 3. ♚xa3#
- 5) 1. exd8♜ ♖xd8 2. ♖e6 ♖e8 3. ♚c8#
- 6) 1. ♚a1 b2 2. ♚a8 b3 3. ♚h1#
- 7) 1. ♙d2 c3 2. ♙b5 cxd2 3. c4#
- 8) 1. a4 ♖a7 2. ♚c7 ♖a6 3. b8♜#
- 9) 1. ♜c5 ♖d5 2. c4+ ♖d4 3. ♚e4#

Blind / Mattplaner

(4-1)

- 1) 1. ♖f4 2. ♚g5#
- 2) 1. ♖f5 2. ♚h2#
- 3) 1. ♜g4 2. ♚f1#
- 4) 1. ♚g6 2. ♚h1#

(4-2)

- 1) 1. ♜f3 2. ♚h3#
- 2) 1. ♙b3 2. ♚c1#
- 3) 1. ♚g6 2. ♙d6#
- 4) 1. ♖c1 2. ♚a5#

55: Routenplaner / Matt: B

- 1) 1. ♚d2 ♖b1 2. ♙f6 ♖c1 3. ♚d1#
- 2) 1. ♖c7 f6 2. ♖d8 ♖b7 3. ♚c8#
- 3) 1. ♖f3 e6 2. ♚d8 ♖f5 3. ♚f6#
- 4) 1. ♙g8 c2 2. ♚f7 ♖a2 3. ♚a7#
- 5) 1. ♚a8 ♖d7 2. ♖b8 ♖e8 3. ♖c7#
- 6) 1. ♜e2+ ♖e4 2. ♚f4+ ♖xd3 3. ♜c1#
- 7) 1. ♙b2 ♖xb4 2. ♖c6 ♖xa5 3. ♙c3#

- 8) 1. ♖f5 ♕d4 2. ♖e5 ♜xe5 3. ♗e4#
 9) 1. ♗g6+ ♕d5 2. ♗a6 ♕e4 3. ♗e6#

Blind / Mattplanner

(4-1)

- 1) 1. ♗e4 2. ♖h3#
 2) 1. ♕f6 2. ♖d8#
 3) 1. ♗d8 2. ♖c8#
 4) 1. f8♗ 2. ♗h8#

(4-2)

- 1) 1. ♕d7 2. ♗e6#
 2) 1. ♗d6 2. ♕f6#
 3) 1. ♕c4 2. ♖a5#
 4) 1. ♖g5 2. ♖h5#

(4-3)

- 1) 1. ♕e3 2. ♗a5#
 2) 1. b8♗ 2. ♗g8#
 3) 1. ♗a8 2. ♗h1#
 4) 1. b8♗ 2. ♖a7#

56: Verteidigung und Widerlegung

<i>richtiger Zug</i>	<i>falsch</i>	<i>falsch</i>	<i>falsch</i>
1) 1. ♖f3 ♗h4!	1. ... ♗g4+ 2. ♖g3	1. ... ♗h5 ♖g3+	1. ... ♗e6 2. ♕c4
2) 1. ♖d5 ♗c6!	1. ... ♗b4 2. ♖b5	1. ... ♗e7 2. ♖e5	1. ... ♗xe3? 2. ♖e5+
3) 1. ♖d4 ♗f8!	1. ... ♗xd4 2. ♗c6+	1. ... ♜xd4 2. ♗xe6+	1. ... ♗f6 2. ♗c6#
4) 1. ♖f5 ♗h4!	1. ... ♗e7 2. ♖xf7	1. ... ♗g6 2. ♕xf7	1. ... ♗d4 2. ♗b5+
5) 1. ♕xc6 ♕h4!	1. ... a1♗ 2. ♕e8#	1. ... ♕d2 2. h4	1. ... ♕f4 2. ♜xf4 a1♗ 3. ♕e8#)
6) 1. h4 gxh3!	1. ... gxh5 2. ♖2c6#	1. ... ♜xh5 2. ♖h7#	1. ... g5 2. ♖h7#)
7) 1. g3 ♗h3!	1. ... ♗g4 2. ♗f2	1. ... ♗d4 2. ♕b5+	1. ... ♗a4 2. ♕b5+) 2. ♗f2? ♗g2#
8) 1. ♖b4+ e4!	1. ... ♗xb4 2. ♗f3#	1. ... ♗d4 2. ♗f3#	1. ... ♜xg5 2. ♗e4+) 2. ♗f3+
9) 1. ♖h2 f1♗!	1. ... ♜h5 2. ♗xf2#	1. ... g1♗ 2. ♗xg1#	1. ... gxf4 2. ♗xf2+ ♜g5 3. ♖xg2+♜f5 4. ♖g1